

Da se le nobeno srce ne bi zaprlo v egoizem, da se le nobeden duh ne bi omadeževal z malomarnostjo!

Ojačimo svoje moči, da v resnici razderemo vse to, kar podpira prusko trgovino in obrtništvo in to bodi naša pravstvena in gmotna obramba.

Tu pojde več za to, da stopimo vsi v vrsto tega pasivnega odpora proti vsem nemškimi izdelkom, kakor za to, da se otresemo nekaterih lastnosti. Tu pojde več za ono preziranje, ki naj velja nečimurni nemški družbi, kakor tudi za to, da izkušamo prebiti brez nemških „Blattov“ in „Bibliothek“.

Ali res nismo sposobni za to, da ustvarimo v svoji sredi zdravno in vztrajno organizacijo, ki naj bi bila naperjena zoper to, da bi v slehnem poljskem društvu, v slehni poljski hiši ne bilo več nemških časopisov. Ali mar ne bomo znali bojkotirati onih nemških prostorov, v katerih se nahajajo „Zeitunge“ na mizah? Saj nemški tisk, ki ga ne pokriva redica sramote zaradi takšnih postav svoje vlade, naj spozna, da takšne postav mora žeti in bo žel samo preziranje.

Nahajajo se časih roke tako umazane, da se jih roke, ki so snažne, dotakniti ne morejo. Nahajajo se tudi duhovi tako nečimurni, da človek ne more imeti z njimi nič skupnega.

V sedanjosti dobi si Poljska lahko reče, da z barbari, živčimi v XX. stoletju, „noče imeti nič skupnega, zaraditega tudi proč s tem, kar je pruskega!“

Ko je geslo enkrat izdano, je treba vztrajno delovati v človeški družbi v to svrhu, da se to geslo tudi uresniči.

Zaraditega naj vztrajni ljudje osnujejo posebni davek v ta namen, da se olikajo vsi oni, ki rabijo v govoru nemške izraze, ki pošiljajo sinove na pouk v Berlin ali v Vratislavu, ki dajejo hčerke v nemške zavode, ki imajo po hišah nemške pestunje, ki sprejemajo pruske potnike v svoje kleti, ki se še s tisočimi nitmi vežejo z narodom, ki niti človeškega imena ni vredni!

Takšen davek, ko bi se enkrat uvedel, zamore prinesiti velik dobiček, in vinar pridoblen na ta način, nam pomore v boju z nemškim pritiskom v krajinah ob meji. Naj nas ne straši misel na težave in upor. Ako nastopimo vztrajno v vrsti slično lavi, izpulimo družbo izpod nemškega vpliva ter presekamo križarjem niti.

Zoper udarec, naperjen zoper pravice naroda našega, pa si ojačimo moči in branimmo se.

Samo da se le nobenega srca ne bi polastil egoizem, da se nobeden duh ne bo omadeževal z malomarnostjo!

Zborovanje „Zaveze“ v Gorici in odkritje Gregorčičeve spominske plošče in spomenika.

Nedavno smo čitali, da namerava odbor za odkritje spominske plošče na Gregorčičevi rojstni hiši in nagrobnega spomenika, odkriti oboje dne 6. septembra t. l. Ker bi to odkritje bilo slovesnejše, ako bi se ga udeležila tudi

goško-literarnem polju. Prej je izdajal v zvezi z žumrom, sedaj pa z Gabrškom učne knjige.

3. Cepuder Jožef, marljiv kot mravlja, živi in dela le za šolo in družino.

4. Bele Ivan, inteligenten in duhovit učitelj. On ima izpit iz francoščine in poučuje tudi ta jezik.

5. Bezljaj Jožef, zaslužen učitelj, ima meščanski izpit, delaven na literarnem polju. Bil je že nadzornik in je mojster v svoji stroki.

6. Režek Juraj, učitelj, ki ima poleg pripravnike tudi gimnazijsko maturo. Predsednik deželnega učiteljskega društva; ima torej zaupanje vsega kranjskega učiteljstva. Kot učitelj jako marljiv in celo tako neumen, da hodi ob nedeljah popoldne v šolo zvezke korigirat.

7. Pretnar Jakob — stara korenina, bil je že nadučitelj in povsod je ščitil svoje podrejene učitelje. Imel je med učiteljstvom najlepšo — zastopnost in kolegialnost, ki jo je pa dosegel z ljubeznijo. Mož je vztrajen in

„Zaveza“, ki ravno one dni zboruje v Gorici, ali pa saj oni tovariši in tovarišice, ki nameravajo po zborovanju poleteti na grob našega planinskega slavčka, in teh ne bo malo, mislim, da bi bilo dobro, ako bi vodstvo „Zaveze“ stopilo v dogovor z omenjenim odborom v svrhu, da bi se to odkritje preneslo za dva dni, t. j. na dan 8. septembra zjutraj. Glavno zborovanje „Zaveze“ bi namreč bilo v ponedeljek predpoldne. V ponedeljek popoldne, oziroma zvečer bi se odpeljali do sv. Lucije in Tolmina. Drugo jutro 8. septembra pa bi se peljali dalje na odkritje in v Beneško Slovenijo.

S tem bi sicer izpremenili prvotni načrt izleta, ali bili bi zato obilo odškodovani v činu, da bi mi, pijonirji prosvete, bili kolikor mogoče številno zastopani pri odkritju plošče in nagrobnega kamna našemu miljenču. Pokazali bi s tem, kako znamo ceniti naše genije. Saj narod, ki jih ne zna ceniti, ni vreden, da jih ima. Obenem mislim, bi to privabilo mnogo naših cenjenih tovarišev in tovarišice, da se udeležijo nameravanega izleta na Gregorčičev grob in v Beneško Slovenijo med naše brate-trpine. I. S.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Iz Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev. Za glavno skupščino „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“, ki se bo vršila v dnevi 6., 7. in 8. septembra letos v Gorici, so izvolila in prijavila delegate sledeča „Zavezina“ društva:

1. Tolminko učiteljsko društvo:
1. Matija Kenda, nadučitelj v Volčah;
2. Fran Kašca, nadučitelj v Tolminu;
3. Josip Rakovšek, nadučitelj pri Sv. Luciji;
4. Matej Mikuz, učitelj v Tolminu;
5. Josip Prijatelj, nadučitelj v Grahovem;
6. gospica Dragica Pavšič, učiteljica v Podmeleu.

- II. Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo:
7. Fran Ferline, učitelj v Šmarju pri Jelšah;
8. gospa Marija Ferline, učiteljica v Šmarju pri Jelšah;
9. gospodična Tilka Lecker, učiteljica v Slivnici pri St. Juriju ob juž. žel.

- Namestnika:
1. gospodična Leopoldina Hotschewar, učiteljica v Šmarju pri Jelšah;
2. Pavel Flerš, nadučitelj pri Sv. Stefanu.
- III. Sevnisko-brežiško učiteljsko društvo:
10. Josip Pečnik, nadučitelj v Kapelah;
11. Ludovik Potočnik, učitelj na Dobovi;
12. gospa Terezija Potočnik, učiteljica na Dobovi;
13. Fran Srebernič, nadučitelj v Zabukovju;
14. Ignacij Supan, učitelj v Brežicah.

- IV. Savinjsko učiteljsko društvo:
15. gospodična Bibiana Kolšek, učiteljica na Vranskem;
16. Ivan Kramar, učitelj v Braslovčah.
- Namestnika:
3. gospodična Frida Zmerzlikar, učiteljica v Letušu;
4. Robert Senica, učitelj v St. Juriju ob Taboru.

Prosimo vsa Zavezina društva, da vrnejo o pravem času izpolnjene društvene izkaze in prijavijo delegate, Zavezinih blagajniku pa pošljejo udnino.

Priprave se marljivo in vsestransko vrše za dostojen nastop v Gorici. Posebno marljivo je na delu „Učiteljsko društvo za gorški okraj“, da sijajno sprejme udeležence XX. glavne skupščine.

neumorljiv govornik; on zvrta s svojim govorom če je treba, luknjo v trebuh; torej porabljen človek.

8. Levec Janez, reformator slovenskega lepopisnega pouka, izboren učitelj — mož samostojnega mišljenja.

9. Kleč Avgust, inteligenten človek, učitelj, ki govori perfektno tri jezike: slovensko, nemško in laško. Denarja ima kakor smeti.

10. Trošt Franc, delaven na šolskem in glasbenem polju. Izboren glasbenik in ženij glede izdelovanja učil. On izdeluje iz starih gumbov, polomljenih dežnikov itd. prav uporabljiva učila.

11. Jelenc Luka, predsednik „Zaveze“, učitelj, ki ima meščanski izpit in človek, ki se nikdar ne prelevi. Kakršnega mnenja je bil pred 30 leti, takšnega je še danes.

12. Furlan Jakob, priden učitelj, reformator telovadbe, jako prijazen človek.

13. Kecalj Alojzij, mož, ki ima glavo na svojem mestu. Priden in vesten učitelj, star vojak, je pomagal Bosno in Heroego-

Vsakdo, komur količjak pripuščajo razmere, pohiti one dni v solučno Gorico.

Vodstvo Zaveze
Luka Jelenc,
predsednik.

Štajersko.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo zboruje v četrtek, dne 6. avgusta t. l. v Gornjem gradu ob 11. uri v 4. razredu tamošnje šole.

Vzpored:

1. Nagovor predsednikov.
2. Zapisnik in dopisi.
3. Poročilo o slavljenju društvene dvajsetletnice.
4. Predavanje: „Tudi pri pouku v telovadbi se je ozirati na praktičnost v življenju.“ Predava g. Burdian.
5. Volitev delegatov za „Zavezino“ zborovanje v Gorici.
6. „Svjetozor“ — praktično učilo. Razkazuje in razloži g. Šijanec.
7. Slučajnosti.

Po zborovanju je skupni obed v gostilnici g. Šarba. Z ozirom na to, da je isti dan ob 10. uri ustanovni shod okrajnega društva za varstvo zanemarje mladine v veliki graščinski dvorani — je pričakovati, da se zbere takrat vse okrajno učiteljstvo v Gornjem gradu. Gostje k zborovanju kakor tudi k skupnemu obedu dobro došli!

Učiteljsko društvo za mariborsko okolico zboruje 6. dne m. avgusta ob 10. uri v „Narodnem domu“.

Dnevni red:

1. Zapisnik o zborovanju dne 4. aprila 1908.
2. Dopisi in sicer: a) dve resoluciji „Zveze“ v Celju; b) prispevanje doneskov za „Legov“ spomenik; c) oglaševanje pevcev, pevk in godbenikov za „Zvezine“ prireditve; d) „Najvišja zahvala“ „Zvezi“ za izraženo vdanost; e) predlog o izdajanju plačnega zakona; f) predlog za okrajne šolske svete v zadevi učit. plač; g) sestanek slovenskih učiteljev v Pragi (9.—14. 8.); h) nabiralne pole v zadevi „Učiteljske tiskarne“ v Ljubljani; i) pristop k „Zvezi narodnih društev“; j) pristop k „Narodni založbi“ v Celju; k) pristop k „Haftpflichtversicherung“. Poročevalec tov. Zinnauer.
3. Volitev delegatov za „Zavezino“ skupščino v Gorici.
4. Predlogi, nasveti i. dr.

Šoli in učiteljstvu naklonjeni gostje dobro došli!

Imenom odbora:
A. Požegar, t. č. načelnik.

Učiteljsko društvo za šentlenski okraj zboruje v četrtek, dne 6. avgusta t. l. ob 10. uri dopoldne v Sv. Lenartu po sledečem vzporedju:

1. Zapisnik.
2. Dopisi.
3. Zelo zanimivo predavanje.
4. Poročilo o „Zvezi“.
5. Volitev delegatov za „Zavezo“.
6. Kako naj obhaja društvo 60 letnico presvetlega cesarja.
7. Slučajnosti.

Tovarišice in tovariši! Pokažite 6. avgusta t. l., da se zavedate svoje stanovske dolžnosti ter pridite vsi. Le v slogi je moč.

J. Kopic, predsednik.

Srednješolski vestnik.

** Ruski jezik na krakovski gimnaziji. Na neki krakovski gimnaziji se uvede rusčina kot obvezen predmet. V Galiciji biva zdaj mnogo poljske mladine iz Privislinskega okraja v Rusiji, ki bojkotira ruske šole. Ker bi pa ta mladina v Rusiji ne mogla dobiti služb, ako ne dokaže znanja ruskega jezika, je ustregla vlada željam ruskih Poljakov na omenjeni način ter jim dala priložnost, da se poljski mladeniči nauče rusčine. To je prvi slučaj, da se v Avstriji poučuje na javni šoli ruski

jezik, ki so ga dosedaj vedno smatrali za nekako strašno, dočim se ga Nemci, Francozi in Angleži pridno uče, ker je edini slovanski svetovni jezik. Morda pa se je začelo vendarle dani v glavah avstrijskih birokratov?

** Jesenski zrelostni izpiti na moškem in ženskem učiteljskem v Ljubljani se vrše od 21. do 28. septembra.

** Matura na celjski gimnaziji se je vršila od 20. do 25. julija. Napravilo je izpite 55 maturantov, 8 z odliko.

** Stoletnice celjske velike gimnazije, ki so jo slavili prav v vsenemškem duhu minulo soboto v nemškem gledališču, se slovenski fantje na gimnaziji niso udeležili. Vsa čast mladim Slovincem, ki se niso pustili žaliti in so s svojo odsotnostjo ostro obsodili samonemški značaj te prireditve. Nemci se silno jeze, ker se ni udeležil stoletnice celjski glavar g. baron Müller. Ima pač več takta kakor oni, kar mu mora služiti le v čast.

** Matura na II. državni gimnaziji v Ljubljani se je vršila 20., 21. in 23. t. m. Izmed 22 kandidatov sta dva odličnjaka, dva reprobirana za pol leta, ostali „zreli“, deloma soglasno, deloma z večino glasov.

** Sprejemni izpiti na slovenski gimnaziji v Celju. Oglasilo se je k sprejemnemu izpitu 24 fantov, sprejetih je bilo 22 — toliko kakor lansko leto.

** C. kr. umetno-obrtna strokovna šola v Ljubljani je izdala poročilo o šolskem letu 1907/08. Zavod je obsegal nastopne oddelke: I. Zimske kurze za stavbne obrtnike (zidarje, kamnoseke in tesarje). II. Oddelek za šoloobvezne dečke z dvema razredoma. III. Dnevno šolo za obdelovanje lesa s strokovnimi oddelki za a) stavbo in pohištveno mizarstvo. b) strugarstvo, c) rezbarstvo, d) kiparstvo. IV. Javno risarsko šolo za mojstre in pomočnike. V. Dnevno šolo za umetno vezenje in čipkarstvo s strokovnimi oddelki a) za umetno vezenje, b) šivanje čipek, c) pletenje (klekljanje) čipek. VI. Javno risarsko šolo za deklice. — Na zavodu je poučevalo poleg ravnatelja 9 profesorjev in učiteljev, 4 učiteljice. 3 delovodje in 8 pomožnih učiteljev. Obiskovalcev (rednih in hospitantov) je bilo v začetku leta 269, koncem leta pa 179. Izmed rednih učencev jih je izdelalo 115, pri 10 je bil nepopoljen uspeh. Odhodno spričevalo je dobilo 12 obiskovalcev. Slovencev in Slovenk je bilo 157, Nemcev 20 in 2 Hrvatov.

** Madjarska gimnazija v Osjeku. V Osjeku zgradi ogrska državna železnica poslopje za madjarsko nižjo gimnazijo. — Vse to se dogaja pod tistim baronom Rauchom, ki ga Frankovci kraj vsega svojega velikohrvaškega radikalizma slave kot pravega hrvaškega bana. So pač vredni drug drugega: Rauch, Madjari in — Frankovci.

Politiški pregled.

* Kdo bo predsednik avstrijske delegacije. Letos se ima za predsednika avstrijske delegacije voliti član gosposke zbornice. Kandidatje so trije: dr. Baerenreither, vite Madeyski in baron Gautsch. Po dosedaj običajnem modusu bi moral biti izvoljen doktor Baerenreither kot član levece, ker sta v preteklih sezijah to mesto zapored zavzemala člana središča in desnice. Zakaj se stranke sedaj nočejo več držati prejšnjega modusa, ni znano. Delegati gosposke zbornice so imeli te dni sejo, da se sporazumejo glede predsednika. Pravijo, da bo izvoljen Madeyski.

* Naslov justičnih in sanitetnih svetnikov. V jubilejskem letu bodo posamni zdravniki in odvetniki odlikovani s podelitvijo naslova justičnih, oziroma sanitetnih svetnikov. Odvetniškim in zdravniškim zbornicam se bo dala prilika, da se posvetujejo o tem vprašanju. Splošno prevladuje mnenje, naj bi se s tem naslovom odlikovale samo take osebe, ki so se po dolgoletnem poklicu izkazale vredne za tako

vino „notjemati“. Tvegaj je že kri in življenje za cesarja.

14. Gale Franc, mož, ki dosedaj še ni ničesar storil, kar bi se mu moglo v zlo šteti!

15. Likozar Anton, občinski svetnik, ki imponira s svojim odločnim nastopanjem ljubljanskemu občinstvu. Mož je bil tudi vojak in se je udeležil okupacije Bosne!

16. Jegl...

„Dovolj!“ me ustavi gospod. „Ne govorite dalje! Iz teh petnajstih kompetentov ne bomo nobenega izbrali!“

„Seveda ne“, — odgovorim jaz — „ozirali se boste vsekako name! Iz mojega poročila ste lahko povzeli, da so to ljudje, ki nimajo pravih svojstev za nadučitelja. To so vsi ljudje, ki drže še sedaj na značajnosti, ki pravijo o kolegialnosti in medsebojni ljubezni in ki govorijo o narodnosti in veri. Mene pogledajte! Jaz sem to že zdavnaj vrgel med staro šaro; zatajil sem že narodnost pa tudi vero in zatajim, če je treba, oboje skupaj. Taka so mo-

derna naziranja in jaz se jih držim. Res je, da nimam dosedaj nikakih zaslug, ne takih, ne takih, pa to nič ne dé, zaslug si lahko pridobim s tem, da bom Vam vdano služil, kakor pokoren sluga, in pa s tem, da bom — zagotavljam Vas — najstrožje postopal z učiteljstvom in v kali zamoril takoj vsako prsto misel, ki bi se znala pojaviti v tej ali oni učiteljski glavi. — Učiteljstvo se bo naučilo pod mojim vodstvom, da ne bo mislilo s svojimi možgani, ampak da bo sveta edino le moja misel!“

Tako in enako sem govoril h gospodu. Kakor sem zapazil, so napravile moje besede najboljši vtisk na gospoda in zato sem preverjen, da bom preskočil vseh 15 navedenih kompetentov.

Kadar se to zgodi, Vam poročam, gospod urednik; do tedaj pa mi ostanite zdravi!

Na zdar!

Vaš

Pavliha.

odlikovanje. Predlaga se, da bi se s tem naslovom odlikovali oni zdravniki in odvetniki, ki že 25 let uspešno delujejo v svojem poklicu.

*** Avstrijska gospodarska zbornica.** Knez Windischgrätz je otvoril sejo 21. t. m. in se je najprej v toplih besedah spominjal umrlega člana gospodarske zbornice, grofa Baworowskega. Zakonski načrt glede zavarovanja delavcev proti nezgodam in za slučaj bolezni je bil rešen v prvem čitanju in izročen komisiji, sestoji iz 15 članov, ki se jih izvoli v prihodnji seji. Nato je knez Dietrichstein poročal o predlogah glede povišanja rekrutnega kontingenta za 1908. V debato je posegel tudi podpredsednik grof Schönburg, ki je poudarjal, da se mora tudi gospodarska zbornica baviti z vojaškimi stvarmi v trenotku, ko se pripravljajo važna vojaška vprašanja, čeravno spadajo vojaške stvari v kompetenco delegacij. Govornik je omenil med drugim tudi zveze z Nemčijo. — Grof Rudolf Traun je obžaloval, da se ni še povišal rekrutni kontingent za skupno armado in da ni še dovršena potrebna reforma vojnega zakona. Govornik je omenil tudi predlogo o rezervistih in je izrazil željo, naj bi odpadle zadnje vojaške vaje tudi za častnike in kadete. Končno je izjavil, da bi bilo bolje da se je skrbelo za izpolnjenost skupne armade in mornarice. (Živahna pohvala.) Potem sta govorila še knez Orsini Riesenberga in minister za deželno brambo FML Georgi, nakar je bil zakonski načrt v drugem in tretjem čitanju sprejet. — Potem je zbornica razpravljala zakon o rezervistih in po referatu poročevalca je bila zaključena. Baron Plener je nato poročal o predlogu glede določitve alkoholnega kontingenta za obratno dobo 1908/09. Predlog je bil sprejet brez debate. Potem je zbornica sprejela več manjših zakonskih načrtov, ki jih je poslanska zbornica rešila v zadnji seji. — Zbornica je odobrila sklep proračunskega odseka, da se davek na sladkor ne znižuje. Zbornica je sprejela melioracijski zakon, zakon o državnih slugah ter načrt o poddržavljenju češke severne železnice.

*** Češka in nemška duhovščina na Češkem.** Nemški listi pišejo, da je med 4800 katoliškimi duhovniki Češke skoraj sedmi del (to je 686) Nemcev, dočim pripada od katolikov dežele nad tretjino nemškemu narodu. Češko ozemlje ima samo češke duhovnike; nasprotno je v 718 „čisto nemških“ cerkvenih občinah v dušnem pastirstvu 618 nemških in 563 čeških duhovnikov (47,7 odstotkov), 289 nemških župni in sploh le češke duhovnike. Vzrok tem odnosom je v tem, da se med Nemci le malo mladeničev posveča duhovskemu stanu.

*** Podržavljenje železnice v Avstriji.** V zadnjem času so v Avstriji prešle v državno posest tri železnice, severozapadna železnica in južno severno nemška spojna železnica. S podržavljenjem teh železnice se pripoji državni železniški mreži 3000 km železniške proge, tako da ima sedaj država skupno okoli 18.000 km železnice.

*** Volilna reforma in nemadarske narodnosti na Ogrskem.** Madjari uvidevajo, kako nevarnost jim preti z novo volilno reformo, zato je vlada z vsemi mogočimi prevezami zavlačuje. Sedaj si je začela vlada med narodnostno stranko iskati zaveznikov. Vlada hoče namreč na narodnostno stranko pritiskati, naj bi se zadovoljila z omejenjo volilno reformo. V prvi vrsti so se Madjari spravili nad Rumune kot najmočnejšo nemadarsko skupino. V treh rumunskih časopisih, ki so v službi madjarske vlade, je neki dr. Babeš fabriciral celo serijo polemik pod različnimi imeni za ustanovitev zmerne stranke. Rumuni pa so takoj izpregledali manever, ki meri na razdvoje med nemadarskimi skupinami ter so solidarno izjavili, da vztrajajo na narodnostnem programu iz l. 1895. ter izjavljajo na vse take madjarske poizkuse, da je mogoče misliti na pomirjenje z nemadarskimi narodnostmi šele tedaj, ako se volilni imeniki pravilno in pravično izdelajo. V vsakem okraju mora nemadarska narodnost voliti svojega poslanca, kakor je to na Moravskem mogoče. Rumuni bodo pri volilni reformi gledali poglavito na ugodno razdelitev volilnih okrajev, ne pa toliko na liberalnost volilne reforme v splošnem. — Iz Budimpešte poročajo: Tu se govori, da predloži vojno ministrstvo jeseni zakonski načrt o povišanju rekrutnega kontingenta. Minister grof Andrassy odpotuje bodoči mesec v Lsi, da poroča cesarju o volilni reformi. Ako cesar ne odobri Andrassyjevega načrta za volilno reformo, tedaj bo grof Andrassy izvajal posledice, ker je baje volilna reforma obljubljena kakor rekompensacija za zahteve Madjarov namesto koncesij v vojaških jezikovnih vprašanjih.

*** Doseljevanje Madjarov.** Po uradni statistiki se je meseca marca t. l. izselilo 354 Hrvatov, 43 Madjarov in 33 Nemcev; naselilo se je pa 76 Hrvatov in Srbov, 193 Madjarov, 51 Nemcev in 33 drugih. Po tej statistiki je dokazano, da se je samo v enem mesecu naselilo dvakrat več Madjarov nego Hrvatov — in to večji del železniških uslužboencev.

*** Novi železniški načrt na Balkanu.** Kakor je zvedela „Hrv. Korespondenca“, je avstrijska vlada poverila nekemu mednarodnemu železniškemu podjetništvu izgotavljenje načrta za novo zvezo med bosensko-hercegovinskimi železnicami in Adrijo. Ta proga bi šla iz Ustiprač v Bosni čez Foča v Nikšić-Podgorico v Crni gori do Virpazarja, kjer bi se zvezala z

železnico, ki jo gradi italijanski konsorcijski Bar. Proga Bar-Virpazar bo koncem oktobra t. l. izročena promet. Ako se izvrši ta avstrijski projekt, bosta po železnici Kruševac-Vardiste-Foča-Nikšić-Virpazar zvezani Srbija s Črno goro, oziroma z Adrijo čez avstrijsko ozemlje. Za ta načrt je tudi Črna gora, ki pa, da se avstrijska vlada ne bo upirala črnogorskomu projektu glede železniške zveze med Dunajem in Adrijo, ki bi šla iz Zibefča čez Pristino-Medare-Prizren, potem proti Tuzim pod Gusinjem na črnogorsko-balkanski meji in v Podgorico. V Podgorici bi bilo križišče za dunavsko-adrijsko in za avstrijske železnice, ki bi dobile pri Ustipračah zvezo s progo Sarajevo-Vardiste. Na tak način bi prišel srbski načrt Prizren-Sv. Ivan v Medui docela iz upoštevanja. Za novi črnogorski projekt je tudi Kusa. Najprej bi se zidalo progo Ustiprač-Foča-Nikšić-Podgorica-Virpazar, potem pa progo Zibefča-Pristina-Medare-Prizren-Tuzi-Podgorica. Iz okolnosti, da črnogorska vlada ne ugovarja avstrijski železnici v Crni gori čez Nikšić, sklepajo, da je avstrijska vlada zadovoljna, da se zgradi dunavsko-adrijska železnica s končno točko v Baru in da je ta obljubila v to svrhu celo svojo podporo. Iz vsega izhaja, da sta se Avstrija in Črna gora popolnoma domeniili glede nameravanih novih železnice, in mogoče je, da se bo o načrtu Ustiprač-Virpazar razpravljalo že v prihodnjem zasedanju delegacij. To progo želez tudi avstrijski krogi. Tozadnji sporazum naše in črnogorske vlade, kakor trdi „Hrv. Korespondenca“, sad zadnjega potovanja kneza Nikole v Petrograd.

*** Srbska skupščina.** Novo izvoljena skupščina se je konstituirala. Za predsednika je bil izvoljen dr. Vukšević, za podpredsednika pa Miloš Čistić in Gjoka Stojković. Vsi trije pripadajo staroradikalni stranki. Ko je bila skupščina konstituirana, se ji je predstavila nova vlada in podala svojo deklaracijo. Samostalni v predsedstvu niso zastopani, ker tega sami niso želeli. Skupščina bo imela seje do 23. avgusta, nakar se odgodi do 13. oktobra.

*** V turški armadi** je nastala cela revolucija. V Drinopolju zahtevajo častniki in vojniki, da se izpuste iz zaporov vodje reformnega gibanja. V Solunu zbujajo nemire Mladoturki. Vojaki, ki dlje časa služijo, hočejo odpust iz službe. — V Serezu je bil umorjen potkovnik Mustafa beg.

*** Revolucija na Turškem.** Iz Soluna brzojavljajo: Skopje. Bitolj in Solun so zavzeli uporniki. Povsod vlada mir. — Uporno vojstvo iz Resne je navalilo na Bitolj in ga zavzelo. Uporniki so proklamirali ustavo. V mestu je sedaj mir. — „Kölnische Zeitung“ poroča, da je generalni guverner Macedonije Hilmi paša podal demisijo. V Solun so dospeli štiri anatolijski polki, ki so bili takoj poslani proti Bitolju. — Na kompetentnem mestu izjavljajo, da se niso dobili nobenega uradnega obvestila, da bi dal sultan svoji državi ustavo; takisto se tudi ni došlo oficialno poročilo, da bi uporniki zavzeli Solun, Skopje in Bitolj. — „Pester Lloyd“ priobčuje brzojavko iz Soluna, da je dal sultan ustavo in da se v kratkem skliče parlament.

*** Odgovor ruske dume.** S carskim ukazom je bilo odloženo prvo zasedanje tretje dume do 28. oktobra. Duma je imela skupno 98 sej, izmed katerih so bile nekatere velike važnosti za politično in kulturno življenje, ker se je prvič ustavno sprejel državni proračun, rešil se je zakon o ljudskošolskem pouku itd. Nerešene pa so ostale velike reforme, ki jih je obljubil oktobrski manifest. Kmetiško vprašanje, o katerem je rekel car v svojem nagovoru na poslance, da bo prva in neodložljiva naloga dume, je ostalo neotkrito. Tudi državljanske svoboščine, ki jih je obljubil vladni komunisti, se niso uresničile. Vendar pa ima tretja дума zaslugo, da je ideji parlamentarnizma priborila veljavo ter prisilila birokracijo, da mora priznati dumo za važen, odločilen faktor.

*** Volitev predsednika Združenih držav.** Kakor javljajo iz Novega Jorka, napovedujejo ameriški listi hudo volilno borbo, kakršne še ni bilo. Oba kandidata — Taft in Bryan — se še ta mesec podata v poedine države v svrhu agitacije. Republikanski listi, ki so se nedavno menili, da je izvolitev Tafta gotova, so kloniili duhom in to zaradi tega, ker je Bryan mnogo spretnjeji agitator in govornik nego Taft. Trstni ne bodo finančno podpirali te volilne borbe.

*** Predumji portugalski kraljevi hiši.** Komisija, ki je imela ustanoviti visokost predumjov, ki so bili izdani kraljevi hiši, je konstatirala, da so se taki predumji dajali samo visokim uradnikom. Tu so se dogajale grozne zlorabe. Neki visoki uradnik, ki ima letne plače 10.000 frankov, je dobil predumj 40 milijonov frankov, drugi uradnik je dobil predumjem 625.000 frankov. Neki drugi visoki uradnik je bil imenovan guvernerjem neke portugalske kolonije v Afriki, dal si je izplačati plačo za pet let naprej, a potem se je odrekel temu mestu. Komisija je sklenila, da ta imena priobči parlamentu. S tem bodo kompromitirane mnoge odlične osebe.

*** Naši, bivši laški naučni minister,** ki je bil obsojen zaradi poverjenja na več mesecev ječe, je v Trapani zopet izvoljen za državnega poslanca. Od 3000 glasov jih je dobil 2866.

Vestnik.

Nečuvno obrekovanje. „Slovenec“ je zadnjo soboto, dne 25. t. m., priobčil članek „Solstvo“, kjer na brezstiden način obrekuje učitelstvo. Sovrašstvo naših nasprotnikov je priklopelo do viška, saj pozivlja „Slovenec“ koncem imenovanega članka naše ljudstvo naravnost na upor. Ponatiskujemo tu „Slovenčeve“ infamije v trajen spomin, kako znajo krščanski ljudje obrekovati, ne da bi si kdo veljavnih mož njihove stranke prizadeval pomirjavoče vplivati na izbruhe politične strasti klerikalnih žurnalistov. „Slovenec“ piše: „Žal da tudi v ljudskih solah vedno bolj prodira ta duh. En del učiteljstva je dober in vreden vključ v neprestanim napadom od nasprotni strani, večina našega učiteljstva pa gre slabe poti in se vedno bolj pogreza. To je žalostno dejstvo, a treba ga je očitno povedati, da se ne bo korupcija neopažena vedno bolj razširjala. — Liberalni del učiteljstva je že prekosil daleč stare liberalce. Človek z učiteljsko izobrazbo, ki ne čita drugega, kakor vsak dan svoj „Narod“, mora duševno popolnoma degenerirati in podivjati. Če govoriš z njim, se ti že pri prvih besedah izda vsa njegova neotesanost, ki jo včasih hibernična le za silo in nezadostno pokrije. — Če čita tako knjigo, izbira nalašč protiverske, najrajši lasicvne stvari, ki jih razširja tudi med mladino. Mnogo je učiteljev, ki v cerkev sploh več ne hodijo in celo ostantativno še druge odvrtaajo. Mnogo jih živi tako očitno pohujljivo, da ljudstvo, boječ se za svoje otroke, poizkuša vse mogoče, da bi se jih iznebil, a ne more doseči mti njihove prestave, ker dobe ravno taki učitelji čisto svoje protektorje. Tudi naziranje gotovih nadzornikov bo treba nadzirati, ker so uspehi preiskav ponavadi jako suhi in pohljevni. — Obžalovanja so vredne mnogokrat učiteljice, ki so prisiljene s takimi ljudmi sodelovati, čisto tudi stanovati v eni hiši. Večinoma mestna dekleta, nevajena življenja na deželi, brez primerne družbe postanejo čisto žrtve sirovih liberalnih tovarišev. — Težko je tako živeti, da se človek ohrani na površini in ne propade za drugimi. Vsa čast onim, ki se bore z zlom in mu ne podležejo! Ta hrabra četa nam je nade za boljše bodočnost.“ — Koliko silovite sirovosti in laži je nagromadene tukaj, to se ne da povedati. Gotovo pa je, da kriči taka pisava po masčevanju, ki pride bodisi v taki ali drugačni obliki. Nesramnost posebne vrste je zlasti to, da si upajo „Slovenčevi“ ekslemenatarji nečinirano blatiti visoko moralno čistost naših koleginj, medtem ko bi najprej morali ostrgati zobe z onih celibatov, ki so gušni v besedah in dejanjih. Vsa „Slovenčeva“ revolverska pisava je tako grda, da se dostojen človek ne more dalje baviti z njo! Rej!

Ljubljanski škof in njegova skrb. Kako plemenito in vzvišeno nalogo ima ljubljanski škof, namestnik Kristov, zagovornik in zaščitnik pravice in resnice, to razodeva sam v svojem „Škofiškem listu“, pisoc med drugim: „Opozarjam vas na mladiški list „Mladost“. Začeli so ga izdajati goreči laiki in vneti duhovniki. Namenjen je za kmečko in dijaško mladino. Čuti se pa, da bo ostal le za naše mladeniče po deželi; za dijake se bo moralo drugače preskrbeti, na kar se že misli in se priprave delajo. „Mladost“ ima že nad 2000 naročnikov; širijo jo med mladeniči, da nam jih ne prevzamejo liberalni učitelji z listom, ki ga za mladeniče snujejo. Osvojimo si teren in držimo ga! — Po zaupnih osebah pazite na knjige in liste, ki se bolj ali manj skrivaj razširjajo. Zasedujte posebno delovanje dijakov akademikov in učiteljev! Vigilante!“ — Tako! Zdaj vsaj vemo, kaj je skrb ljubljanskega škofa in kako sveto, nepristransko in apostolsko je njegovo pastirovanje! Čast in hvala mu! Denuncianti in strankarski agitatorji, stran! Vladika ljubljanski preklinja vaš umazani posel! Častimo in poveljujmo ga, ki nam je tako dober in blag! Res, blagor nam, ker imamo takega očeta! Amen!

Podlo ovađstvo. Sotrudnik našega lista in tovariš nam piše: „Te dni sem bil v Lescu h. Oglasil se pri tamošnjem tovarišu, sem zagrmel nanj: „Ali si ti tisti lopov, ki — kakor piše „Slovenec“ — že leto dni ne moliš „očenaša“ v šoli?“ — Izvedel sem, da že pet let tovariš poje pred šolo in po šoli primerno pesem. Tovariš v Lescu kakor tudi jaz sva bila gojenca slavnega, pred kratkim umrlega pedagoga Revelanteja, ki je — daga duhovnik — učil, da se predšolska in pošolska molitev lahko nadomesti s pesmijo, in proti temu se tudine upira šolska postava. — V hiši tovariša v Lescu sem se prepričal, kako v krščanskem duhu odgaja vrli mož svoje otroke. Rosa mi je bliščala v očeh ob teh prizorih! In vendar ima „Slovenec“ odličnega moža za „brezverca“ in Bog ve, kaj še vse! V Lescu sem tudi izvedel, kdo je podli ovađuh. To je dotičnega tovariša učenec, kateremu je mož pomagal, da je prišel na visoke šole na Dunaj in da je dobil mastno stipendijo. Kako že pravi pregovor? „Dobrotaj se sirota.“

Maturanti iz l. 1898. v Ljubljani. Svoječasno sem Vas pozival v našem „Tovarišu“, kako in kje bi slavili desetletnico. Samo trije (D., Mer. in Šij.) so se mi odzvali. Ne

morem si misliti, kako to, da se tako malo ni — zanimate za desetletnico. Ali jo ne slavimo po smrti? Vzdamite se! Po mojem sešli naj bi se v Ljubljani, recimo sredi avgusta. Najlepše pa bi bilo, da se vsi udeležimo XX. glavne skupštine „Zaveze avstr. jugoslovanske učiteljskih društev“ v Gorici. Kako mislite in Ve, cenjene tovarišice? Oglasite se v kmalu, da vem poročati v „Tovarišu“. Zdravstvujte! Vaš Legat, Dol. Logatec.

Iz seje c. kr. okrajnega šolskega sveta v Radovljici dne 19. julija 1908. Predsednik pozdravi novoimenovanega c. kr. okrajnega nadzornika želez, da bi tudi on deloval v prosepah solstva in učiteljstva in upa, da vlada vedno prava harmonija v c. kr. okrajnem solstvu. Zastopnik učiteljstva A. Grčar pozdravi taistega v imenu učiteljstva, upajoč, da bo našlo učiteljstvo v njem vedno pravega zščitnika, pravega očeta. O. kr. okr. sol. na zornik J. Janežič se zahvali obema govornikom, prosi, da naj ga c. kr. okr. sol. sv. podpira v njegovem težkem poslu. (Dnevni red je obsegal skoraj izključno ternopredloge in nadučiteljska mesta v Kropi, Kamnigoric in Dobravi pri Kropi; dalje ternopredloge za praznjenja mesta na Jesenicah (dve) in Breznici. Dovolila se je šesta petletnica nadučitelju J. Rihteriču — Srednjavcu, in slednji so se določile nagrade za kmetijski pouk. — Dovolil se dopust od 15. do 31. julija nadučitelju F. Eisenhuthu — Bela peč, da more obiskati trgovski tečaj v Gradcu, in v Beli se nastavi provizorično mesto umrlega učitelja-voditelja Fr. Auserja — M. Arh. — Slednji se odobri več proračunov kraj. šolskih svetov. — a.

Popravek. Prejeli smo sledeči popravek: K odstavku v Vestniku cenj. lista „Učiteljski Tovariš“ iz 24. julija t. l. št. 30, p. „Nov način razpisovanja učiteljskih služb“ prosim podpisani krajni šolski svet sledeči popravek: Ni res da je krajni šolski svet Kamni gorici sklenil, da ostane na tem mestu učiteljica, ter tako zakonito veljavo razpisa postavil na glavo. Res pa je, da krajni šolski svet v Kamni gorici dosedaj o zadevi še nič sklepal.

Krajni šolski svet v Kamni gorici, dne 28. julija 1908.

K a p u s, predsednik. „Südmarka“ ima svoje zborovanje dne 7. septembra letos v mestnem gledališču Beljaku.

Za otroka. Bankir Hans Reitzes na Dunaju je daroval o priuki svoje ozenitve 500.000 za jubilejsko akcijo za otroka.

Umrl je dne 25. t. m. tovariš Jak. Cepuder, nadučitelj na Hrudi, star 61 let. R. i. p. — V Litiji je umrl sodni prist Miroslav Nerat, sin ravnatelja in „Popovnikovega“ urednika tovariša Nerata. Na sozale!

Nemška šola v Slovenski Bistrici. Izpod Rohorja nam pišejo: Poročali smo vam že, da stavijo s pomočjo „Schulvereina“ celo Nemcev iz rajha — tako splošno praktirajo pri nas na slovenskem Stajerskem! — nemško šolo v Slovenski Bistrici. Ker hočejo to šolo že letos v jeseni kot trirazrednico otvoriti, a jim v to nedostaja otrok, zato se je uprizorila prava gonja otroke slovenskih staršev. Tozadevkar besno delajo naši Nemci, celo taki z ljubljanskim imenom. Pri tem pa se najbolj od kujejo nadučitelj in vodja slovenske bistriške slovenske ljudske šole, Franjo Kolletnig. Res ni nikogar, ki bi temu moču, ki ta vzorno dela proti lastni šoli, moč pristrigel peroti?

Iz Laškega trga poročajo: Povod smrti svojega osemletnega sinčka Sandija, podaril tukajšnji odvetnik g. dr. Josip Kolb vsem 61 učencem drugega razreda slovenske šole v Laškem kot bivšim sošolcem drugega rajnika vsakemu krasmu molitvenik naložil za vsakega v poštni hranilnici 10 K, torej skupaj 610 K. — S tem svoj blagim činom je postavil znani ljubitelj in piratelj uboge slovenske dece pač najlepši najtrajnejši spomin svojemu ljubljensmu sinu — obenem pa si je pridobil tudi hvalečnost vdanost mladih src ter spoštovanje okolice in vseh, ki ga poznajo. Cenjeni obitelji pa bi bila namenjena v bodoče milejša usoda!

Pojasnilo. V zadnji štev. „Učit. To.“ je v poročilu o okrajni učiteljski konferenci ptujski okraj tudi to: „Le naš načel knjižničnega odbora, ki je celo slovenski pisatelj, je napravil tudi letos k po navadi nemško poročilo...“ Da ne sirša javnost misli, da sem jaz tisti, ki kakor je v poročilu namignjeno — se hoče nemškimi poročili prikupiti navzgoraj — vim, da nisem jaz načelnik knjižničnega odbora in da torej tisti slovenski pisatelj, ki dela naša poročila, nisem jaz.

V Narapljah, dne 27. julija 1908.

Anton Pesek
Za slovenske abituriente. Avgust številka „Omladine“, ki izide prihodnji ted bo namenjena sosebno abiturijentom, katero bo podala kolikor možno točne informacije glede izbire stanu. — Opozarjamo na to, vliko vse zainteresirane, nenaročniki jo dol pri upravnistvu v Ljubljani, Breg 12, vpošljejo 42 h v znakah.